

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juanito Arantzamendi Mugartegi

*Ondarroa,
Bizkaia
(1916-2013)*

Aurkibidea

Biografia

Kantoipen jaio zen bederatzi neba-arrebatako zortzigarrena. Gurasoak ere bertakoak zituen, itsasoko bizimoduarekin lotutakoak. Ondarroako Kresala dantza-taldeko ezpata-dantzaria izan zen mutikotan. Eskola utzi eta 13 urterekin Saturrarango seminaria joan zen. Bost urte igaro zituen bertan eta beste bi Gasteizeko seminarioan. Gerra hasi aurretik, etxeok Bilborako bidea hartu zuten eta berak Arana Goiri batailoian eman zuen izena, "Enlaces y transmisiones" konpainian ibiliz Bizkaiko hainbat frontetan. Atxilotu eta langile-batailoietan izan zuten ia bost urtez Espainia aldetik. Herrira bueltatzerakoan, "Compañia Esperanza" autobus-enpresan hasi zen inspektore lanetan erretiratu artean.

Zintak

OND-027

- **Proiektua:** Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-09-30
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

OND-028

- **Proiektua:** Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-09-30
- **Iraupena:** 29 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

OND-056

- **Proiektua:** Mutrikuko gerra zibilaren memoria
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ugarte, Arantza
- **Data:** 2004-01-01
- **Iraupena:** 60 min

- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Sapssootham, Itziar
- **Emalea:** Ugarte, Arantza

OND-057

- **Proiektua:** Mutrikuko gerra zibilaren memoria
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ugarte, Arantza
- **Data:** 2004-01-01
- **Iraupena:** 41 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Sapssootham, Itziar
- **Emalea:** Ugarte, Arantza

Pasarteak

1. Maisu erdaldunak

- **Erref:** OND-027/003
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:03:45. **Bukatu:** 00:06:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Mutikotako kaleko giroa ona zen. Herrian sagar asko zegoen eta ostu egiten zituzten. Eskolan erdara zen nagusi maisuak erdaldunak baitziren. Maisu bat oso ona zela gogoratzen du, don Jose Basterra gasteiztarra. Nagusitan gehienak itsasora joaten ziren lanera. Eskola eliza aurrean zegoen. Herriko sarreran, kuartela zegoen eraikinaren aurrealdean, beste eskola bat zegoen, doña Anitarena.</p>

Transkripzioa

- Karo! Ederra gutzat, mutikuntzat ederra, jolin! Eoze leku batera bestea... Jo, apurtu, ostu...Erozer!
- Ostu be bai?
- Bai!
- Ze egoten zan ba ostuteko?
- Ostuteko ze egoten zan? Saarrak gexen bat. Saar asko euen herrixan...
- Herrixen bertan?
- Bai, hor ikusten dan hori berde danoi, danak zin sagarrak. Bai, sagar onak, sagardaua-eta eitxeko-ta, hemen inguruko ontsuenak Ondarrun euazen. Eskola jun goxien, bueno, arratsaldin be bai eskola. Maisuek danak erdaldunak, ta gero, hantxe!
- Ta zuek erderaz bai, ala?
- Erderaz, guk ordun erderaz. Ez genkixen euskeraz ta erderaz bez. Ba guk dakiauena maiso bat euki gendun, oso ona, Gasteizkua, don Jose Basterra, harek erakusten oskun guri erderie, ondo, ondo, don Jose Basterra. Ta, zeoze ikasi, irakurten be haretxeaz ikasi apur bat. Gero, nausitzen, ba batzuk itsasora, beste batzuk ba zeozer ikastera ba, mendire. Baiña herrixe, dana zan, gehixena itsasuko biharra.
- Ta eskoli nun egon zan?
- Eskoli, elixi joten, daon lekuen.

- On zer da hori?
- Eleixie dau or, ta elixa aurrie zan eskolie.
- Eta Ondarruko danak bertara?
- Bueno ba euezan, goixan da behian euazen, eskola bi, gero, umetxuentzat, mutikuentzat eta, herrixan sarreran, kuartela daon lekuan, hantxe aurrian euan beste bat, doña Anita edo zer zan? Han beste eskola bat.

2. Goizean eskolara eta arratsaldean etxean lanean

- **Erref:** OND-027/004
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:06:17. **Bukatu:** 00:08:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskolan bertan izaten zituzten liburuak, etxean egiten zituzten lanak itsasokoak ziren. Nahiz eta ume asko izan, bederatzi, denentzako lana izaten zuten etxean. Maisu batzuk oso onak ziren. Maistrak ere bazeuden. Batzuk partikular moduan aritzen ziren gehiago ikasi gura zutenentzat.</p>

Transkripzioa

- Ta libururik-edo euki zenduen?
- Liburuek? Ez, liburuk geurik ez, eskolan bertan egoten zin halako txikixek eta ... juten giñanin haxe irakurri.
-Orduen etxeko biharrak-eta ez zenduezan eukitten?
- Etxeko biharrak, antxoiai buru kendu ta holakoxe gauzak. Etxin be usain bat! Dana arrain usaiñe! Ezin zeinken siñistu etxe baten hainbeste umeaz horrenbeste bihar hartu te ein zeinkenik, jode! Biharra!
- Bihar ein bir.
- Ta gero geu be emon bihar asko etxien, jode, geatu bez. Noizipein maixuk botaten ban papertxu bat eta amari-edo hori ta. "Dinotsu ba zure umie, fulano tal gaur ez dala etorri eskolara". Amari edo aitxari pasa hori paperori. Patxada nahiku! On eskola edo maisu onak euki genuzen, oso onak. Goiko beste eskolan euazenak harek ez, harek ei zin txarrak eta eskasak, baiña gure maixuk onak zien. Maistrak be ba euazen, harek be eskas samarrak, bu! Doña Anita edo...
- Baiña hori zer, neskakaz maistrak?
- Maistrak euazen, bi ela hiru, maistrak? Don Bixenten andri bat, doña Anita, doña... Gero erdi partikular moruko maistrak euazen kale batzutan. Gure ebanak ikasteko, baeuan nok erakutsi.

3. Eskolara sartu aurretik pilotan

- **Erref:** OND-027/005
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:08:32. **Bukatu:** 00:10:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetan pilotan aritzen ziren askotan, Ondarroako "Club Deportivo Aurrera" frontoia beraientzako izaten zuten hartuta eskolara sartu aurretik. Hondartzan futbolekin jokatzen zuten. Amari ostutako artilearekin egiten zituzten pilotak</p>

Transkripzioa

-Eskolan jolastu be ingo zenduen?
- Bai errekreo denporan bai, pelotan eitxen gendun. Bai, pelotan hombre gernikarrak baiño hobeto, ez ondo ondo
-Ta ze frontoie euen hala?
- Bai, frontoie Club Deportivo Aurrera Ondarroa. Ta gure maixu ha be Gasteizku zan jun alkatiana eta esan otson: "Mesedez hamar ta erdixetako goizien eskolan etorten di mutikuk, ezta? Eta horrek pelotan eitxen dabe ondo. Hor jarraitzeko horrerri nagusitxuek peliotan dabizen horrek kendu hamarretik hamar ta erdixeta". Umik giñen-eta halaxe, geutzat ixeten zan ha frontoie. Fubolin be bai hondartzan junde-ta.
-Ta pelota barik zertara jolasten zenduen?
- Pelota barik?
-Beste-jokuek edo?
- Beste bat ez daitz nola esaten eutsen, erdaldunen joko holako zelebren bat, baiñe guk besteik ez genun eitxen.
-Ta pelotak zelakoak zien?
- Pelotak lanazkuek. Barrue bixkat gogortxuaue ta kanpue ba lana amai kaltzerdixek eitxen euen ostu eta haxe, bueno.

4. Primo de Riveraren argazkia

- **Erref:** OND-027/007
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:11:03. **Bukatu:** 00:13:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Gerra aurrea » 1923-1931: Primo de Rivera

Laburpena:

<p>Maisuak jo egiten zuen; hala ere, ona zela dio. Armiñako kobetara irteerak egiten zituzten eskolatik. Primo de Riveraren argazkia izaten zuten eskolan eta etxera eramateko ere ematen zieten.</p>

Transkripzioa

- Emoten oskuzen ederrak, baiña. Bai, bai maisuk jo eitten eban.
- Zer dala eta?
- Zer dala eta berba ein dabelako, edo ez dalako sasoin etorri edo bestela. Hala, baiña hala be gur maisu ona zan, ona. Aber pentsau hemetik eta kobazuluk ikustera eta eruten gintxuzten harek Berriatu atzien han dauz Armiñako koba batzuk haretzek be nik, zortzi urte neukazanako junda na harek ikustea.
-Ta zu Primo De Riveraren sasoin ibili ziñen eskolan, ezta?
- Bai, Primo De Riveraren sasoin, beran erretratuk eta banderak-eta

emoten oskuzen?

-Beran erretratu eskolan?

- Bai, etxeako be bai gure eban erun ba emoten eben.

-Etxera eruteko erretratu?

- Bai, banan-banan emon ezkerro, ez zeuken probetxorik, Ze iñok be ez ekixen erderaz ta hamen ba bista politxa-edo, harei burletan ibiltxen giñan erretratuai burletan.

- Ta diferentzirik egon zan Primo de Riveraren sasoiko eskolatik eta aparte? edo bardin-bardin?

- Diferentzixa ez dakit ba

- Ba ariñau ero gero klaro gero ya Errepublikan zu eziñan ibilli, ezta? eskolan?

- Ez..

- Edo ariñau zeozer kanbixau bazan edo? Primo de Riveragaz diñot.

- Erderaz gehixo erakusten eben gero Primo De Riveran denporan erderaz gehixo, eta nahiku ondo batzuk asko ikasten eben, baiñe guri ez jakun / etxakun/ komeni zera erderaz ikasti, ezebez. Sagar lapurretako mutille ta arratsaldi holaxe pasa.

5. Diputaziora lekzioa ikasi zutela frogatzeko

- **Erref:** OND-027/008
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:13:16. **Bukatu:** 00:15:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Maisuek ahalegin asko egiten zuten umeek erdara ikas zezaten. 3-4 mutiko diputaziora eramaten zituzten frogatzeko. Maisuak makila batekin jotzen zituen.

6. Neskekin harremanik ez; dantzan ikasten

- **Erref:** OND-027/010
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:16:12. **Bukatu:** 00:17:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Mutilek elkarrekin jolasten zuten. Neskak dantzan aritzen ziren. Ez zuten hartu-emanik izaten. Club Deportibon zegoen maisu baten ezpata-dantza irakatsi zien denei. Nesken eskolara beraiek ikasitako ejerzizioak erakustera joaten zen.</p>

Transkripzioa

- Ta beti mutillan artien, ez?

- Bai hor e deportie bai neskak ez eben ez..neskak dantzan-ta eitten eben. Bai.

-Ta zuek dantzan ez zenduen eitten, ala?
- Ez. Ba dantzan eitten gendun ba soltie, baiñe geu geu gizionezkuk bakarrik.
-Ta ordun, neskakaz ze hartu-emon eukitxen zenduen?
- Ezebez. Etorri zan maixo bat eta club polideportibun dantzari bat euen da hareaz ein eban amistade bixkat, ta harek hartu eban esku eta erakutsi oskun danoi ezpata dantzi eitten ta hantxe be gexen mutillak neskarik ez zan apuntetan. Eta nesken eskola han San Inazio kalin nesken eskolan ba ejerzixuk-eta, holan eskuk eta gora eta behera-eta. Neu bialdu niñun hamengo eskolatik haraxe: "Zeuk dakizune erakusten". Maxan gañin jarri eta erakutsi haixe, ikusten dozu honek mutikok honek badaki eta zuk ikasi ein bihar dozu /enbiozu/ ta neskei horixe esan eta bueno. Hala be neskak be erdera gitxi ekixen.
- Danak antzeran?
- Bai.

7. 13 urtegaz Saturrarango seminaria

- **Erref:** OND-027/014
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:19:51. **Bukatu:** 00:21:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa

Laburpena:

Eskola bukatu ostean, 13 urtegaz, Saturrarango seminaria joan zen. Gerra etorri zenean utzi zuen. Guztira 7 urte egin zituen seminarioan.

8. Seminariotik Arana Goiri batailoira

- **Erref:** OND-027/015
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:21:47. **Bukatu:** 00:22:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerran, Seminarioa utzi zuen frontera joateko. Gernikako bonbardaketak ere bertan harrapatu zuen. Arana Goiri batailoira joan zen boluntario.

9. Morse ikasten Zornotzako komentuan

- **Erref:** OND-027/017
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:23:09. **Bukatu:** 00:25:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Arana Goiri batailoia Bilbon sortu zen. Zornotzako Larreako komentuan ikasi zuten ikasi beharrekoa, morse.

10. Gernikako bonbardaketan

- **Erref:** OND-027/018
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:25:16. **Bukatu:** 00:28:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Zornotzako Larrea komentuan morse ikasi ostean, Arana Goiri batailoira bideratu zuten. Lekeitiotik Bilbora zihoazela harrapatu zuen Gernikako bonbardaketak. Ez zuten jakin babeslekurik zegoenik ere.

11. Bost urte langile-batailoian

- **Erref:** OND-027/019
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:28:03. **Bukatu:** 00:30:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Frontean zebilela atxilotu eta langile-batailoietara eramán zuten. Urte bi eta piku egin zituen lehen langile-batailoian; eta, gerora, beste bi urte eta erdi bigarreanean.</p>

12. Frontean pikatxoia eta pistola

- **Erref:** OND-027/021
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:31:11. **Bukatu:** 00:32:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Pikatxoia eta pistola frontean zeuden guztiek eramaten zuten. Beraiek ez zuten pistolarik eramán "enlaces y transmisiones"en egon zelako. Batailoian arropa onak zituzten. Fusilak pisu asko zuen, aldean eramateko.

13. Fronteko gosea, nekea, usaina eta jornala

- **Erref:** OND-027/022
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:32:44. **Bukatu:** 00:35:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Frontean gutxi jaten zuten, eta asko argaldu zen. Edonon egiten zuten lo, ahal zen lekuan. Fronteko gogorrena usaina zen: hildakoena, su hartutako gauzena... 3 erreal inguru kobratzen zituzten eguneko Arana Goiri batailoian.

14. Bizkaiko hainbat frontetan ibili zen

- **Erref:** OND-027/024
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:36:00. **Bukatu:** 00:39:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Arana Goiri batailoian zein frontetan egon zen azaltzen du: Lekeition, Urkiolan, Zollon, Sopuertan... Batailoiko konpainia bakoitzean 150 lagun inguru zeuden. Bilbon, kamioi batzuetan, intendentzian, banatzen zieten jatekoa, gero beraiei mendira eramateko. Arana Goiri batailoian ondarroar gutxi zeuden, gehienak Enkarterrietakoak ziren.</p>

15. Langile-batailoietako bizipenak

- **Erref:** OND-027/025
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:39:18. **Bukatu:** 00:42:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Ondarroar asko Itsasalde batailoian egon ziren. Langile-batailoian zeudela, Espainiako leku askotan egon ziren. Bertako egun normal bat zelakoa zen azaltzen du. Meza ere izaten zuten frontean.

16. Trintxerak zelan egin

- **Erref:** OND-027/026
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:42:04. **Bukatu:** 00:43:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Trintxerak zelan egiten ziren azaltzen du. Pikatxoia eta pala erabiltzen zituzten.

17. Hildakoak lurperatu eta gutunak etxera

- **Erref:** OND-027/027
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:43:12. **Bukatu:** 00:45:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Hildako jendea beraiek egindako zuloan lurperatzen zuten. Ofizialak arduratzen ziren senitartekoak abisatzeaz. Frontean zegoela, etxekoekin karta bidez komunikatzen zen. Guztira, 5 urte eta 2 hilabete egin zituen. Langile-batailoietan ez zuten jornalik izan.

18. Heriotza-zigorra ihes egiten saiatzen zirenei

- **Erref:** OND-027/029
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:46:36. **Bukatu:** 00:48:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Beraien batailoian gutxiri ezarri zieten heriotza-zigorra. Ihes egiten saiatzen zirenei ezartzen zioten zigor hori. Ihes egiten ahalegintzea erraza ei zen, baina helburua lortzea ez hainbeste.

19. Barandiaran eta Lekuona izan zituen maisu

- **Erref:** OND-027/031
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:49:09. **Bukatu:** 00:52:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa

Laburpena:

Saturrarango seminariotik Gasteizkora joan zen, ikasgai desberdinak ematen zituzten bertan. On Joxe Migel Barandiaran eta On Manuel Lekuona izan ziren bertako irakasle batzuk. Seminarioan erdaraz izaten zituzten irakasgaiak, baina Lekuonak astean behin ematen zieten euskarazko klasea.

20. Erreketeen 'Círculo vasco-español'

- **Erref:** OND-027/035
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:58:17. **Bukatu:** 00:59:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak

Laburpena:

<p>Batzokia eta errepublikazaleen egoitzak eta erreketeen Círculo vasco-español egon zen. Ondarroan ere bazeuden erreketeak.</p>

21. Gerraostean baserritarrekin trukea

- **Erref:** OND-028/001
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:19

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

1939ko Gabonetan bueltatu zen etxera gerraostean. Hala ere, langile-batailoira eraman zuten eta beste bi urte eta erdi egin zituen. Gerraostea lana ez zuenarentzat izan zen gogorra, arrantzan bazegoen lana-eta. Baserritarrek ekartzen zuten jatekoa plazara. Trukea egiten zuten arrantzaleek baserritarrekin.

22. "Compañía esperanza" autobusak

- **Erref:** OND-028/004
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:05:40. **Bukatu:** 00:08:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:

"Compañía esperanza" autobus konpainiako inspektore moduan hasi zen lanean. Ondarroatik Bilbora eta Gernikaraiñoko autobusak egoten ziren. Antonio Begiristain zen bertako arduraduna.

23. Hara eta hona joateko garraibideen maiztasuna

- **Erref:** OND-028/007
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:09:44. **Bukatu:** 00:11:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:

Lekeitiora hiru autobusetan joaten ziren egunean. Debaraino joaten zen autobus hori; eta, handik Donostiara joateko, trena hartzen zuen jendeak. Bilbora pare bat autobus zeuden; eta Gernikara bakarra, astelehenetan. Astelehen berezietan autobus gehiago jartzen zituzten Gernikara joateko.

24. Antzinako egunkariak

- **Erref:** OND-028/010
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:14:01. **Bukatu:** 00:15:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

Ondarroan batez ere **Euzkadi** egunkaria irakurtzen zen. **El Diario Vasco** eta **Excelsior** kirol-egunkaria ere bazeuden. Zubi ondoan egoten zen itsu batek, Alejandro Badiolak, saltzen zituen.

25. Irratia

- **Erref:** OND-028/011
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:15:40. **Bukatu:** 00:17:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:

1926. urtean entzun zuen lehenengo biderrez irratia. Boxeo-konbate bat entzun zuten. Gerran batailoia batetik bestera jasotzen zuten informazioa.

26. Kresala dantza-taldea

- **Erref:** OND-028/014
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:21:03. **Bukatu:** 00:23:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Kresala ezpata-dantza taldean ibili zen mutikotan. Inguruko herrietara joaten ziren. Zein arropa erabiltzen zituzten azaltzen du. Hasieran mutilak bakarrik aritu ziren; gerora, neskekin nahastean. Zezilio Badiola zen irakaslea.

27. Arana Goiri batailoian borrokan

- **Erref:** OND-056/004
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:03:13. **Bukatu:** 00:05:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Saturrarango seminarioan 4 urtez ikasi zuen eta beste 3 Gasteizen. Azken urtea ez zuen bukatu gerra hasi zelako. Bolondres joan zen gerrara Arana Goiri batailoiarekin. Milloi-en ibili zen frontean. Irimiñetan telefonoko loturak zituzten.

28. Frontean, Lekeitiotik Intxortara

- **Erref:** OND-056/005
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:05:08. **Bukatu:** 00:06:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

Juanitok lotura-lanak egin zituen gerra garaian. Hasieran Lekeitioko eskola parean zuten kuartela eta handik Laka Goikoan (Eizmendin, Milloi auzotik gora). Frontea haiengana hurbiltzen hasi zenean, Intxortara mugitu ziren. Santakutz inguruan (Mutriku) frontea egon zen.

29. Intxortan borroka handiagoa beste fronteetan baino

- **Erref:** OND-056/006
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:06:55. **Bukatu:** 00:08:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

Francoren tropak beraiek baino hobeto zeuden prestatuta. Atsedendian Berriaturara jaisten ziren denak. Bertan egon zirenean ez zuten tiroketarik bizi izan. Behin kanoikadak egon ziren eta neska batzuk zauritu ziren. Gurutze Gorrira eraman zituzten. Intxortan ordea, borroka handia izaten zen bi bandoen artean.

30. Bigarren eskuko armekin borrokan

- **Erref:** OND-056/007
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:08:50. **Bukatu:** 00:10:42
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

Arana Goiri batailoian fusilak erabiltzen zituzten baina ez ziren oso onak. Gerrara joan baino lehenago Bilbon bizitzen egon zen izeba baten etxean eta batzen zituzten armak garbitzen ibiltzen ziren. Bigarren eskuko arma horiek gero gerra zibilean erabiltzen zituzten batailoiek.

31. Elkar babesten zuten batailoian; Gerediaga komandantea

- **Erref:** OND-056/008
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:10:42. **Bukatu:** 00:13:02
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

Militar batzuk bazeuden batailoian (Ibarrola) baina orokorrean ez zegoen antolaketarik borrokarako. Hala ere, elkar asko babesten zuten. Ibarrolaren aginduak jarraitzen zituzten. Gerediaga komandantearen heriotza.

32. Gernikako bonbardaketa I

- **Erref:** OND-056/009
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:13:02. **Bukatu:** 00:15:31
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gernikako bonbardaketa parean tokatu zitzaion, Bilbotik trenez bueltatzen ari zela. Bonbardaketa hasi zenean, herriko sarreran zegoen Juanito, eta trenak atzeraka egin zuen. Zuhaitz batzuen azpian botata egon ziren. Bonbardaketa bukatu zenean, herrira sartu nahi izan zuten jendeari laguntzera, baina ez zieten utzi

33. Gernikako bonbardaketa II

- **Erref:** OND-056/010
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:15:31. **Bukatu:** 00:17:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gernikan bonbardaketa bukatu zenean, herria sutan zegoen eta laguntzera hurbildu zirenean ez zieten utzi sartzen. Jendea korrika zebilen kaleetatik. Bilboko kuartelera joateko agindua jaso zuten. Gau hori nola pasatu zuten eta Bilbora nola heldu ziren kontatzen du.

34. Borroka batetik bestera menditik oinez

- **Erref:** OND-056/011
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:17:57. **Bukatu:** 00:19:47
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Frontean zeudenean, Bilbotik eramaten zizkieten jatekoak. Inguruko baserrikoek ere jaten ematen zieten. Menditik asko mugitzen ziren borroka batetik bestera joatera.

35. CNT-koek Saturrarango eliza tirokatzen

- **Erref:** OND-056/012
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:19:47. **Bukatu:** 00:22:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Batailoiak elkarrekin joaten baziren ere, askotan beste batzuekin elkartzen ziren. CNT-koek Saturrarango elizako irudiak tirokatu zituzten. Juanitoren batailoia Bizkaitik mugitu zen, Santoñararte.

36. Asturiasko emakumeen batailoia

- **Erref:** OND-056/013
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:22:00. **Bukatu:** 00:23:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Arana Goiri batailoia Bilboko gerriko barruan Usansolon zegoela, Asturiasko emakumeen batailoia bat agertu zen eta lapurretak egiten zituzten baserrietan. Juanitoren batailoian ez zuten lapurretarik egiten.

37. Bilboko gerrikitik atzera egiten Laredorarte

- **Erref:** OND-056/015
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:23:40. **Bukatu:** 00:26:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bilboko gerrikoak ez zuen ezertarako balio izan, itsasotik ere zetozelako nazionalak. Atzera ihesi eginez, Sopusuerta ingurutik ibili ziren. Laredon hondartzan egon ziren italiarrak sartu arte. Ondoren erreketek heldu ziren eta horiek gaiztoagoak ziren.

38. Erreketeen eta falangisten ezberdintasuna

- **Erref:** OND-056/016
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:26:15. **Bukatu:** 00:27:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketek

Laburpena:

Erreketek, Francorekin batera borrokatzen zuten soldaduak ziren, idealistak. Falangistak ezberdinak ziren.

39. Laredoko hondartzan kontzentsazio-esparru inprobisatua

- **Erref:** OND-056/017
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:27:40. **Bukatu:** 00:29:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Errepresioa](#)

Laburpena:

Tropak sartu zirenean, arraunean ihes egin zuten. Santoñara heldu zirenean, Ondarroako ontzi batean ezkutatu ziren, iparralderantz ihes egiteko asmotan. Francoren itsasontzietatik inguratuta zeudenez, jeitsi eta Laredora oinez joan ziren. Bertan harrapatu zituzten eta Laredoko hondartzan egon ziren preso, kontzentrazio-esparru inprobisatu batean. Handik Bilbora eraman zituzten eta gero Miranda de Ebrora langile batailoiarekin.

40. Logroñoeko zezen-plazako kontzentrazio esparrua

- **Erref:** OND-056/018
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:29:16. **Bukatu:** 00:30:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Errepresioa](#)

Laburpena:

Logroñoeko zezen-plazako kontzentrazio-esparruan egon zen Juanito bi egunez. Bertan gertatutakoak kontatzen ditu. Jendeak gose handia pasatzen zuen bertan.

41. Miranda de Ebron langileen batailoiarekin

- **Erref:** OND-056/019
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:30:36. **Bukatu:** 00:32:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Errepresioa](#)

Laburpena:

Miranda de Ebron langileen batailoiak sortu ziren eta Juanito 12.enean zegoen. Mirandan gose asko pasatu zuten. Milaka preso ziren eta pikatxoiakin komunak egin behar izan zituzten. Hala ere, bertan ez zuten beldurrik pasa.

42. Langileen batailoilean lubakiak egiten, hildakoak ehorzten...

- **Erref:** OND-056/021
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:32:21. **Bukatu:** 00:36:02
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Errepresioa](#)

Laburpena:

Miranda de Ebrotik Zaragozara bidali zituzten langileen batailoiarekin. Bertan gosea eta batez ere egarria pasa zuten. Pikatxoiarekin lurtean zuloak egiten zituzten ur bila. Zaragoza inguruan lubakiak prestatzen ibili ziren. Borroka egoten zenean, batailoiko langileek lurperatzen zituzten gorpuak. Lurperatu aurretik, gorpuan zerbait baliotsua zegoen begiratzeko (dirua, kuttunak, urrezko hortzak...). Haizearen kontra lurperatzen ziren usaina ekiditeko.

43. Belchiteko eraso; langileen batailoiko presoen baldintzak

- **Erref:** OND-056/022
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:36:02. **Bukatu:** 00:38:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Belchiten eraso oso gogorra izan zen. Ez zen herria errea Gernikan bezala baina denak tirokatu zituzten. Bertan zegoen kiratsarekin gaixotu egin zen Juanito. Erasoren bat zegoenean, baliabide guztiak (garraioak, medikuak...) soldaduentzat ziren eta langileen batailoieko gizonentzat ez zegoen ezer.

44. Langileen batailoiko koroa

- **Erref:** OND-056/023
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:38:04. **Bukatu:** 00:39:46
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Langileen batailoiarekin nondik ibili zen. Fragan denbora asko egon ziren eta postari moduan ibili zen Juanito, konpainia ezberdinen artean mezuak bidaltzen. Koro bat sartu zuen Juanitok langileen batailoian. Apaiz batek janari pixka bat ematen zien elizan abestearen truke.

45. Langileen batailoiarekin Fragan

- **Erref:** OND-056/024
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:39:46. **Bukatu:** 00:41:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Elizan koroarekin abesteagatik, janari pixka bat ematen zien. Fragan zeudela, Franco pasa behar zen eta bidea izoztuta zegoenez, pikatxoiarekin ibili ziren izotza kentzen abarkak jantzita zituztela. Franco bi aldiz ikusi zuen.

46. Langileen batailoiarekin Kataluniaruntz

- **Erref:** OND-056/025
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:41:33. **Bukatu:** 00:43:07
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Fragatik Alcarraz-era joan ziren eta han alkatea lekeitiarra zen. Lleidan bi fronteak aurrez aurre egin zuten, baina Juanito eta bere batailoiak lubakiak egiten zituztenez aurretik joaten ziren.

47. Ebroko gudako kontakizunak

- **Erref:** OND-056/026
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:43:07. **Bukatu:** 00:46:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Ebroko gudan gertatutakoak kontatzen ditu. Juanitoren langileen batailoiak ingeniariaren menpe lan egiten zuen. Ebroko gudan lapurreta asko egin zituzten. Hutsik zeuden etxeetan sartzten ziren. Ardo upel handietan itotako gorpuak zeuden. Vi Negre herrian zeudela, libre utzi zituzten egun batzuez baina ez janari ezta laguntzarik gabe. Familia baten etxean egon zen Juanito eta espinakak, ardoa eta gailetak eman zizkieten.

48. Gerra garaian lagunak egiten

- **Erref:** OND-056/027
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:46:04. **Bukatu:** 00:48:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Ebroko gudaren ostean kostaldera heldu ziren. Kataluniar gizon batekin adiskidetasun handia izan du azken 50 urteetan, bere alaba lagundu zuelako behin. Hiru egunetara Bartzelonara bidali behar zuten Juanito eta bizikleta bat lapurtu zuen familia hau agurtzeko.

49. Langileen batailoiko kontakizunak

- **Erref:** OND-056/029
- **Iraupena:** 0:05:03. **Hasi:** 00:48:49. **Bukatu:** 00:53:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Pancrudon zegoela, postari lanak egin zituen Juanitok, gudarientzat eskutitzak, paketeak eta medikamentuak eramaten. Kamioiren batek geratzen zuen batzuetan. Behin gaua kanpoan pasa behar izan zuen eta etxe batean lo egiteko eskatu zuen, bertan zeudenak erreketengandik babestearen truke. Oso pobreak ziren etxe hartan baina jaten eman zieten. Gabeen erreketek agertu ziren eta aldendu egin zituzten. Inoiz ez du ahaztu emakume horien laguntza.

50. Disziplinazko langileen batailoia

- **Erref:** OND-056/030
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:53:52. **Bukatu:** 00:56:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Langileen batailoia bukatu eta Bilbora itzuli zen. Ondarroan pasatu zituen gabonak eta egun gutxitara bigarren batailoia batera joateko deitu zioten, Erronkarira. Bertan bideak egiten ibili ziren.

51. Basarriren langileen batailoiko kantzak

- **Erref:** OND-056/031
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:56:00. **Bukatu:** 01:00:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantzak » Bestelako kantzak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Bigarren langileen batailoira bidali zutenean, Juanitok pentsatu zuen soldata jasoko zuela aurrekoagatik. Ezetz esan zioten, soldadua omen zelako. Juanito ez dago ados. 1942an bukatu zituen batailoietako lan guztiak. Basarriekin batera ibili zen 2. langileen batailoian. Harek sortutako kantzak abesten ditu.

52. Langileen bataioiarekin bideak egiten

- **Erref:** OND-057/001
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Errenterian eta Oiartzunen zegoela, laguntza asko izan zuen herritarrengandik. Soldadu frankistak harritu egiten ziren, gorriek zuten laguntzaz. Oiartzunen Lekuonaren etxean egon zen. Bideak egiten zituzten (Langileen bataioiarekin).

53. Erronkarin bideak egiten langileen bataioiarekin

- **Erref:** OND-057/002
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:02:10. **Bukatu:** 00:04:12
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Erronkarin ere bideak egiten ibili ziren langileen bataioiarekin. Geroago omenaldi bat egin zietetzen Bidagoitzen eta gizon batekin hitz egiten ari zela, honek Juanitori buruz hitz egiten zuela konturatu zen. Herritarren laguntza eta babesa beti izan zuten.

54. Barrakoietatik ihesi, gaua herrian pasatzeko

- **Erref:** OND-057/003
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:04:12. **Bukatu:** 00:06:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Langileen bataioian zeudela, soldaduek presoak ez ihes egiteko egoten ziren, Gabetan zerrenda pasatzen zuten barrakoietan. Zerrenda pasa ostean, barrakoitik irten, sasi artean jantzi eta Erreteriarra jeisten ziren, bertako etxeetan lo egitera eta jatera.

55. Saturrarango espetxeko presoekin harremana

- **Erref:** OND-057/004
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:06:22. **Bukatu:** 00:08:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Saturrarango espetxeko emakumeen berri izan zuen 1.go langileen bataioitik bueltatu zenean. Presoei lanak enkargatzen zizkietela esan zion herriko emakume batek eta Juanitok jertse batzuk eskatu zizkion Pasion izeneko preso bateri. Espetxetik irten zenean, kontaktuan egon ziren Juanito berriz ere langileen bataioira bidali arte.

56. Berri txarrak lagunei ematen frontean

- **Erref:** OND-057/006
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:09:36. **Bukatu:** 00:10:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Ebron frentean zegoela Ondarroako emakume baten eskutitza jaso zuen (Miren Arrasate) eta esaten zion, berarekin frontean zegoen Tolosako mutil baten (Emilio Peñafiel) andregaiia Saturrarango espetxean hil zela. Bienvenida Agirrezabala zuen izena.

57. Langileen bataioian egoteagatik soldatarik ez

- **Erref:** OND-057/008
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:12:03. **Bukatu:** 00:12:42
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Langileen bataioietan egon zirenek pentsio bat jasotzen dute baina Juanitok ez du jasotzen, soldadu bezala egon zelako esaten diotelako. Beste batzuei, ordea, eman zieten.

58. Langileen bataioian egondakoentzat omenaldia

- **Erref:** OND-057/009
- **Iraupena:** 0:04:32. **Hasi:** 00:12:42. **Bukatu:** 00:17:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Langileen bataioian egondako paperak eta dokumentuak gordeta dauzka eta hoiien bitartez lagunei esan ahal izan die haien aitak noiz egon ziren bataioietan ere. Erronkarin berarekin bataioian egondako gizon baten semea ezagutu zuenekoia kontaktzen du. Gero konturatu zen Erronkarin egin zieten omenaldian bataioian berarekin egondako batzuen seme-alabak ezagutu zituen. Fragako apaiza.

59. Gerraren hasiera eta Elantxobeko abadea

- **Erref:** OND-057/011
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:18:36. **Bukatu:** 00:22:27
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Gerraren hasiera nola eta non bizi zuen kontaktzen du. Itsasontzian joan zen Santoñara lan bat egitera eta oraindik soldaduak Mutrikun sartu ez zirenez, buelta egin zuten. Elantxoben gelditu ziren eta -Don Jose Intxusagarri hango abandearen etxean pasa zituen egun batzuk. Abadea gogoratzen du.

60. Saturrarango seminarioko tripleak

- **Erref:** OND-057/012
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:22:27. **Bukatu:** 00:24:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Saturrarango seminarioan 32 triple ziren.

61. Saturrarango seminarioko egunerokotasuna

- **Erref:** OND-057/013
- **Iraupena:** 0:04:14. **Hasi:** 00:24:20. **Bukatu:** 00:28:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Saturrarango seminarioko eguneroko bizimodua: ikasketak, frontoia, hondartza... Bazkal orduan irakurri egin behar izaten zuten eta adi egon behar zuten. Behin babarrun pure batekin Irungo gelakide bati gertatutakoa kontatzen du.

62. Saturrarango seminarioko abadeak

- **Erref:** OND-057/014
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:28:34. **Bukatu:** 00:29:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Saturrarango seminarioan irakasle zuen Don Felix Satarain Aginagako abadea gogoratzen du. Perretxiko bila joaten zen.

63. Seminarioko koruarekin abesten

- **Erref:** OND-057/017
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:31:11. **Bukatu:** 00:32:29
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Aste Santuan Mutrikuko komentuan abestera joaten zen seminarioko koroa. Mutrikun ere oso koro ona zegoen. Ondarroara elizara joaten ziren abestera. Ostegun arratsaldetan libre izaten zuten.

64. Seminarioko ikasketak

- **Erref:** OND-057/018
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:32:29. **Bukatu:** 00:34:47
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Udako oporretan etxera bueltatzen zen seminariotik. Ez zuen etxea faltan botatzen, astero amaren edo arrebaren bisita zuten. Saturraranen seminarioan 4 urte egi zituen eta Gasteizen jarraitu zituen ikasketak, baina azken urtean gerra hasi zenez utzi behar izan zuen. Bilbon azken azterketa egiteko eskatu zuen baina ez zioten utzi.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2024-04-29

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com